

MESEC PAUŠALACA

- Izveštaj o realizovanoj kampanji, oktobar 2018. –

O KAMPANJI

Tokom septembra 2018, u okviru kampanje pod nazivom „Mesec paušalaca“ koju je pokrenulo Udruženje za razvoj preduzetništva (URP) iz Niša u saradnji sa NALED-om, preduzetnici, njihove asocijacije, predstavnici relevantnih institucija i stručna javnost imali su priliku da se u dijalogu sa državnim organima aktivno uključe u oblikovanje reforme sistema paušalnog oporezivanja koja ima veliki značaj za podsticanje preduzetništva u Srbiji, kroz definisanje ključnih problema i davanje predloga rešenja.

U periodu od mesec dana, predlozi za unapređenje sistema paušalnog oporezivanja prikupljeni su kroz razgovor sa više od 220 zainteresovanih aktera na okruglim stolovima u Beogradu, Nišu i Novom Sadu, putem veb sajta www.jp.d.rs, kao i kroz druge kanale komunikacije (društvene mreže, e-mail).

Kampanja je organizovana u okviru četvorogodišnjeg Projekta javno-privatnog dijaloga za razvoj koji finansira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), a sprovodi NALED u saradnji sa Republičkim sekretarijatom za javne politike.

TREKUTNO STANJE

Prema podacima Poreske uprave u Srbiji trenutno posluje nešo više od 116.000 paušalaca. To je više od 30% svih privrednih subjekata – računajući i preduzetnike i privredna društva. U prethodnih pet godina beleži se blagi trend porasta broja novoregistrovanih paušalaca, sa 2016. godinom u kojoj je registrovan čak 25.261 paušalni preduzetnik.

Posmatrano po delatnostima, najviše je paušalaca taksista (12.458), zatim slede pravni poslovi (10.028), frizeri (7.436), programeri (6.820), i konsultanti (5.357). Lokalne samouprave koje paušalci najčešće biraju da budu sedište njihovih preduzetničkih radnji jesu, na prvom mestu grad Novi Sad, zatim slede beogradske opštine (Zvezdara, Novi Beograd, Zemun, Čukarica, Palilula, Voždovac, Stari grad i Vračar), kao i grad Kragujevac sa ukupno 4.052 aktivnih paušalaca.

IDENTIFIKOVANI PROBLEMI

Tokom trajanja Meseca paušalaca kao najvažnije slabosti postojećeg sistema paušalnog oporezivanja identifikovane su sledeće:

- *Neizvesnost odobrenja statusa paušalnog poreskog obveznika u trenutku započinjanja posla:* o tome se odlučuje tek nakon registracije preduzetničke radnje;
- *Nepoznat iznos ukupne poreske obaveze u trenutku započinjanja obavljanja delatnosti:* zbog velikog broja i nedovoljne preciznosti elemenata za utvrđivanje visine paušalnog poreza definisanih Uredbom;
- *Kašnjenje poreskih rešenja:* svake naredne godine poslovanja paušalci čekaju rešenje o visini obaveza sve do aprila meseca, budući da Poreska uprava nova rešenja donosi na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku o prosečnoj zaradi po opštinama za prethodnu godinu, koje Zavod objavljuje krajem

januara tekuće godine za prethodnu godinu. Takođe, do kašnjenja poreskih rešenja dolazi zbog velikog broja promena koje se svakodnevno dešavaju kao što su otvaranje novih preduzetnički radnji, zatvaranje istih, promena osnova osiguranja, prelaska iz paušalnog načina oporezivanja u oporezivanje prema stvarno ostvarenom prihodu i druge promene;

- *Subjektivna procena poreskih inspektora o visini poreske obaveze:* za potpuno istu delatnost dva preduzetnika plaćaju različite iznose poreza jer su svrstani u različite paušalne grupe shodno Uredbi koja bliže reguliše oporezivanje preduzetnika paušalaca, a na osnovu različitih procena poreskih inspektora. Takođe, usled promena određenih kriterijuma kao npr. mesta obavljanja delatnosti, poreski inspektor odlučuje o povećanju poreske obaveze na osnovu subjektivne procene;
- *Nedovoljno vremena za prijavu na zdravstveno osiguranje:* 3 dana je rok za prijavu na zdravstveno osiguranje od momenta registracije agencije ili odjavu sa prethodnog zdravstvenog;
- *Problem preknjiženja poreza i doprinosa:* budući da postoje obavezne 4 uplate (različiti račun za porez i svaki doprinos), kada paušalci izvrše uplatu troškova na pogrešan poziv na broj, moraju da popune obrazac i podnesu ga lično u Poresku upravu, i na ovo rešenje čekaju i po nekoliko meseci.

PREDLOZI ZA UNAPREĐENJE

Na osnovu gore pomenutih nedostataka, više od 220 zainteresovanih aktera iz privatnog, javnog i civilnog sektora dostavilo je svoje predloge za unapređenje postojećeg sistema paušalnog oporezivanja, koji se mogu svrstati u sledeće oblasti:

1. [Automatizacija procesa](#)
2. [Unapređenja Uredbe o paušalnom oporezivanju](#)
3. [Izmene načina obračuna osnovice za poreze i doprinose i limita prihoda](#)
4. [Pojednostavljenje administrativnih procedura](#)
5. [Izjednačavanje položaja sa ostalim pravnim formama poslovanja](#)
6. [Izmene u vezi sa šiframa delatnosti](#)

1. PREDLOZI ZA AUTOMATIZACIJU PROCESA

1.1 Automatska provera da li je delatnost paušalno oporeziva

Na ovaj način bi se uklonila neizvesnost odobrenja da li novoregistrovani preduzetnik može biti paušalno oporezovan. Potrebno je omogućiti da se rešenje generiše automatski – online, na osnovu šifre delatnosti i dodatnih kriterijuma iz Uredbe. S tim u vezi, predlog je da se Uredba o paušalnom oporezivanju izmeni na način da se sve delatnosti koje potpadaju pod paušalni režim oporezivanja klasifikuju po grupama, u skladu sa Uredbom o klasifikaciji delatnosti koja se koristi prilikom registracije preduzetničke firme u Agenciji za privredne registre.

1.2 Automatizacija obračunavanja iznosa poreza i doprinosa

Na osnovu zadatih parametara propisanih Uredbom, omogućiti da se iznos poreza i doprinosa automatski izračunava, čime bi se otklonio nedostatak koji se odnosi na nepoznat iznos poreske obaveze u trenutku započinjanja poslovanja. Potrebno je takođe izmeniti kriterijume iz Uredbe tako da imaju precizno definisane opsege, koji zavise od fiksnih parametara (npr. kao kod zona).

1.3 Automatizacija generisanja i dostavljanja rešenja elektronskim putem

Ovim bi se rešio i problem preknjiženja uplata na račun poreza i doprinosa, omogućavanjem podnošenja zahteva za preknjiženje online i praćenja statusa ovog zahteva, pa time i obustavom kamate na zaduženi iznos tokom ovog procesa, u slučajevima kada se desi uplata na pogrešan broj.

1.4 Automatizacija prijave na zdravstveno osiguranje

Predlog za prevazilaženje nedostataka kratkih rokova za prijavu na zdravstveno osiguranje jeste automatizacija postupka, odnosno omogućavanje da se prijava na zdravstveno osiguranje može u potpunosti vršiti elektronskim putem, kao i da se sistem Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje (RFZO) uveže sa sistemom Agencije za privredne registre (APR) zbog razmene podataka koje RFZO traži, a APR već poseduje.

1.5 Generisanje uverenja o statusu poreskih obaveza elektronskim putem

Budući da preduzetnici već mogu da ostvare uvid o statusu svojih obaveza elektronskim putem, predlog je da im se omogući da sami generišu uverenje, čime bi se smanjilo vreme čekanja ali i obim posla Poreskoj upravi.

1.6 Automatizacija kontrole Poreske uprave

Omogućiti da preduzetnici paušalci mogu online, na portalu Poreske uprave da unose potrebnu dokumentaciju radi efikasnijeg vođenja evidencije i kontrole poslovanja (fakture i KPO knjigu).

2. PREDLOZI ZA UNAPREĐENJE UREDBE O PAUŠALNOM OPOREZIVANJU

2.1 Revidiranje kriterijuma u Uredbi koji nisu od istog značaja u odnosu na delatnost

Jedan od primera jeste kriterijum mesta na kome se radnja nalazi. Lokacija na kojoj paušalac obavlja delatnost važna je za npr. modni atelje, dok je za IT stručnjaka svejedno na kom mestu će raditi. S tim u vezi, potrebno je po šiframa delatnosti utvrditi za koje delatnosti je mesto rada kategorija po kojoj će se utvrđivati visina poreske obaveze.

2.2 Revidiranje elementa uvećanja visine osnovice za 5% za svakog novozaposlenog radnika

Predlog je da se obriše element – *Broj zaposlenih radnika* iz Uredbe kojim je propisano da se osnovica za obračun poreza uvećava za 5% za svakog novozaposlenog radnika. Ovakav način oporezivanja u suprotnosti je sa politikama države u pogledu smanjenja nezaposlenosti i davanja značajnih podsticaja velikim investitorima za zapošljavanje novih radnika.

2.3 Preciziranje koja šifra delatnosti potpada u koju paušalnu grupu

Na ovaj način bi se eliminisala subjektivnost procene poreskih inspektora. Postoji šest paušalnih grupa i početna osnovica za računanje paušalnog poreza je drugačija za svaku od ovih grupa, a definisana je kao procenat od prosečne zarade u lokalnoj samoupravi u kojoj je paušalac registrovan. Primer subjektivne procene je to što se IT stručnjaci nekad svrstavaju u treću grupu, a nekada u petu, što podrazumeva i veći iznos poreza i doprinosa iako je reč o potpuno istoj delatnosti.

3. PREDLOZI IZMENE NAČINA OBRAČUNA OSNOVICE ZA POREZE I DOPRINOSE I LIMITA PRIHODA

3.1 Uvođenje dvostepenog sistema određivanja osnovice za obračun poreza i doprinosa

Prvi stepen bi podrazumevao limit dozvoljenog prometa u visini do petostruke prosečne zarade, što iznosi 2,95 miliona RSD na godišnjem nivou. Osnovica za obračun poreza i doprinosa bi bila fiksno definisana u odnosu na šifru ili grupu delatnosti. Tako bi npr. za grupu 62.0 (6201, 6202, 6203, 6209) osnovica za obračun bila fiksna na novou Republice Srbije, i iznosila 100.000 RSD. Alternativno, osnovica se može definisati i kao procenat prosečne zarade na nivou Republice Srbije.

Drugi stepen bi se koristio za paušalce koji imaju veći godišnji promet od 2,95 miliona RSD. Za njih bi osnovica bila prosečna neto zarada u toj delatnosti u godini za koju se radi obracun.

3.2 Osnovicu računati shodno delatnosti koju paušalac obavlja

Predlog je da se paušalni porez računa shodno davanjima za prosečnu platu u tom sektoru, jer npr. obaveze u visini od 350 EUR za IT delatnost koja nije vezana za mesto obavljanja iste jeste nizak, naročito za primanja koja su viša od 2.500 EUR. Podatak o prosečnoj plati u IT sektoru je moguće računati svake godine u avgustu, objaviti ga javno, i time omogućiti svima planiranje troškova koji bi bili važeći cele naredne godine počevši od 1. januara.

3.3 Prilagođavanje limita prema delatnostima

Budući da preduzetnici paušalci koji obavljaju različite delatosti i u skladu sa njima su svrstani u različite paušalne grupe nemaju isti trošak poslovanja, predlog je da se limit od 6 miliona, odnosno 8 miliona prilagođava prema delatnostima.

Dodatno, predlog je da se posebno za *petu paušalnu grupu* u koju spadaju profesionalne delatnosti, odredi limit sa tri praga (izražen u bruto iznosu), kao i da se polazna osnovica određuje u odnosu na prosečnu mesečnu zaradu u sledećim procentima: do 4 mil RSD – 100%, do 6 mil RSD – 120%, do 8 mil RSD – 140%. Na ovaj način bi prihod preduzetnika postao jedan od elemenata u određivanju konačne paušalne osnovice. Početnici u poslovanju bi prema ovom predlogu bili svrstani u prvu podgrupu.

3.4 Ograničiti da preduzetnik paušalac može najviše 80% prihoda da ostvaruje od jednog klijenta

Ovaj predlog podstaknut je problemom da poslodavci umesto zapošljavanja radnika angažuju paušalce po osnovu Ugovora o pružanju usluga. Obrazloženje je da ukoliko neko ostvaruje više od 80% prihoda od jednog poslodavca postoji velika verovatnoća da je to lice de facto zaposleno kod tog poslodavca. S druge strane postoje opravdane situacije kada preduzetnik radi za jednog klijenta, pa bi ovo ograničenje trebalo koristiti u kombinaciji odnosno kumulativno sa još nekim kriterijumima.

3.5 Uvođenje transfernih cena

U vezi sa prethodnim predlogom je i ideja da se zloupotrebe zapošljavanja mogu rešiti uvođenjem transfernih cena. Budući da sadašnjim sistemom nije moguće utvrditi da li je određena osoba angažovana za vršenje određenih poslova za samo jednog poslodavca (klijenta) ili je ona zapravo angažovana puno radno vreme i na isti način kao da je zaposlena kod tog poslodavca, putem paušala se izbegava plaćanje većeg iznosa na račun poreza i doprinosa. Uvođenje transfernih cena koje u suštini predstavljaju transakcije među povezanim licima, omogućilo bi da se takve transakcije kontrolišu usled strukture povezanosti pravnih lica. Princip transfernih cena je moguće primeniti na svaku obavezu i preko toga se realno može videti da li jedna osoba radi samo za jednog klijenta i na koji način.

3.6 Usluge u inostranstvu oporezivati po nižoj stopi od postojeće

Ukoliko se preduzetnici oporezuju kao fizička lica, stopa iznosi čak 54%. Predlog je da se stopa za obračun poreza i doprinosa za prihode u inostranstvu smanji na između 18% i 22%, jer npr. na zarađenih 1.000 dolara na ime poreza i doprinosa bi se izdvajalo 220 dolara.

3.7 Oslobođenje od plaćanja poreza i doprinosa u prvoj godini poslovanja za freelancere koji mesečno zarađuju mesečno do 200 EUR

Ovaj predlog se odnosi pre svega na freelancere, koji trenutno delatnost obavljaju preko različitih platformi u sivoj ekonomiji, i koji na početku imaju neredovne i relativno niske mesečne prihode (150-200 EUR). Na ovaj način bi se oni stimulisali da od samog početka započnu poslovanje u legalnim tokovima.

4. PREDLOZI ZA POJEDNOSTAVLJENJE ADMINISTRATIVNIH PROCEDURA

4.1 Uplata poreza i doprinosa u celokupnom iznosu na jedan račun

Predlog je da se objedinjena naplata koja postoji za uplatu poreza i doprinosa kod lica u radnom odnose primeni i na preduzetnike paušalce, na način da obveznici uplaćuju novac na jedan račun, a da se zatim vrši raspodela između Poreske uprave, RFZO i PIO fonda

4.2 Ukinuti obavezu overe KPO knjige

Pravilnik o poslovnim knjigama i iskazivanju finansijskog rezultata po sistemu prostog knjigovodstva još uvek je na snazi i on propisuje obavezu overe knjige o ostvarenom prometu (KPO). KPO knjiga je obrazac koji moraju da popunjavaju paušalno oporezovani preduzetnici, i to je jedina vrsta „knjigovodstva“ koju paušalci vode. Međutim, niko ne overava KPO knjige i zato su svi u prekršaju, te je stoga predlog da se ukine obaveza overe KPO knjige.

4.3 Dozvoliti brisanje iz registra APR-a preduzetnicima koji imaju dugovanja na račun poreza i doprinosa

Budući da su preduzetnici fizička lica i garantuju svojom imovinom, predlog je da im se omogući da prilikom prestanka obavljanje delatnosti budu izbrisani iz registra APR iako imaju dugovanje, budući se stvara lažna statistika o broju registrovanih preduzetnika. Preduzetnik kao fizičko lice odgovara celokupnom svojom imovinom za sve obaveze nastale u vezi sa obavljanjem svoje delatnosti i u tu imovinu ulazi i imovina koju je stekao u vezi sa obavljanjem delatnosti, te stoga proizlazi da i prihod koji je fizičko lice ostvarilo obavljanjem registrovane delatnosti spada u njegovu ličnu imovinu. Dodatno, na sajtu APR je potrebno prikazati i broj preduzetnika koji imaju obustavu delatnosti i broj društava u postupku likvidacije i stečaja.

5 PREDLOZI ZA IZJEDNAČAVANJE POLOŽAJA SA OSTALIM PRAVNIM FORMAMA POSLOVANJA

5.1 Upis staža za paušalce vrši se na godišnjem nivou

Na ovaj način bi preduzetnici paušalci imali jednak status kao ostala lica kojima se upis staža vrši na godišnjem nivou.

5.2 Uvažiti uplaćene doprinose za PIO kod obračuna penzije

Omogućiti svim preduzetnicima paušalcima koji su redovni izmirivali doprinose za penzijsko osiguranje, da im uplaćena sredstva po ovom osnovu uđu u osnovicu za isplatu penzije.

5.3 Omogućiti preduzetnicima paušalcima da se kreditno zadužuju

Nijedna banka ne odobrava poslovne kredite preduzetnicima paušalcima, čak ni kada posluju stabilno duže od 5, 10 ili više godina. Osim poslovnog kredita, paušalac kao fizičkom licu, nijedna banka neće dati kredit osim ako nije hipotekarni. Predlog je da se napravi dogovor sa bankama na nacionalnim nivou oko načina i uslova kojima će se omogućiti da paušalci koji stabilno posluju (na osnovu izveštaja Poreske uprave) uzimaju poslovne kredite, ali i da mogu da dobiju kredite kao fizička lica.

6. PREDLOZI U VEZI SA ŠIFRAMA DELATNOSTI

6.1 Ograničiti broj agencija sa šifrom delatnosti iz grupe 62 koje pravno lice može da angažuje u odnosu na ukupan broj stalno zaposlenih

Reč je o grupi delatnosti u vezi sa računarskim programiranjem, konsultantskim i s tim povezanim delatnostima. Ukoliko bi to ograničenje bilo npr. 20%, to znači da na 100 zaposlenih, firma ne može da angažuje više od 20 angažovanih agencija sa šifrom 6201, 6202, 6203 i 6209 (grupa 62), u jednom mesecu. Dodatno, propisati da pravno lice može da ima ugovor sa agencijom, koja ne zapošljava više lica, u ukupnom trajanju od najduže 18 meseci.

Posle tog perioda se smatra da postoji potreba za stalnim angažovanjem tog profila i da bi se nastavila saradnja, registrovani vlasnik paušalne agencije bi trebalo da bude angažovan kroz stalni radni odnos.

6.2 Poresko savetovanje uvrstiti u paušalno oporezovane delatnosti

Lica koji se bave samo poreskim savetovanjem, a nisu advokati moraju da se registruju u okviru šifre delatnosti 69.20, i samim tim ne mogu da se oporezuju paušalno, za razliku od advokata koji daju poreske savete u okviru delatnosti 69.10 - pravni poslovi. Naime, poresko savetovanje i jeste deo pravnog savetovanja, jer je poresko pravo deo upravnog prava, pa je predlog da se poreskim savetnicima omogući da budu paušalno oporezovani.

6.3 Prevodiocce i tumače vratiti u treću paušalnu grupu

Prevodioci i tumači pod šifrom delatnosti 74.30 su do 2013. godine bili u trećoj paušalnoj grupi, sa osnovicom od 75% prosečne zarade, da bi zatim prešli u petu paušalnu grupu u kojoj je osnovica 120%. Budući da je velika konkurencija na tržištu, i prevodioci neretko prevode stranicu po ceni od 150 dinara, što nije tarifa ni za jednu delatnost iz pete grupe, predlog je da se paušalci pod šifrom delatnosti 74.30 vrate u pređašnju treću grupu.

PROJEKAT JAVNO-PRIVATNOG DIJALOGA ZA RAZVOJ

www.jpdr.rs